

March 11, 1980

**Minutes of Conversation between Todor Zhivkov and
Muammar al-Qaddafi , Tripoli**

Citation:

"Minutes of Conversation between Todor Zhivkov and Muammar al-Qaddafi , Tripoli",
March 11, 1980, Wilson Center Digital Archive, Central State Archive, Sofia, Fond 378-B,
File 590. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group.
<https://digitalarchive.wilsoncenter.org/document/111114>

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

ПАМЕТНА ЗАПЕСКА

На 11.3.1970 г. след приключване на първите официални разговори др.Тодор Живков се среща с полковник Муамар Кадафи.

Още в началото на разговора полковник Кадафи след като отново благодари на др.Тодор Живков за любезността да посети Либия, изрази своето дълбоко безпокойство от създалата се враждебна обстановка около Либия.Той изтъкна,че след последното изостряне на отношенията с Тунис,те били фактически обкръжени от всички страни и лесно можели да станат обект на империалистически провакации.Продължавала да бъде напрегната обстановката по границата с Египет. Отношенията със Судан не били добри,а французите разполагали с достатъчно възможности да раздухат напрежението и по границата с Чад.Ето защо те така болезнено реагирали на обвиненията,които били отправени от Тунис,че станалите в началото на годината вътрешни събития били дело на Либия.

Полковник Кадафи се спря подробно на положението в Тунис,където според него съществувала истинска революционна ситуация,която няма ла нищо общо с каквато и да е либийска намеса.В момента все още значителна част от въстанниците срещу реакционния режим продължавали борбата в планините.Управляващият десен режим в Тунис оставал изолиран и единствената му надежда да излезе от кризата ,която изживявал в момента била подкрепата на САЩ и най-вече Франция. Практически Хабиб Бургиба не участвувал в непосредственото управление,а досегашният министър-председател Хеди Нуира бил тежко болен, като те допускали,че дори е бил ранен по време на вълненията.Армията била твърде слаба за да воюва самостоятелно,като и в нея се засилвали опозиционните настроения.Изправен пред опасността от разрастване на вълненията режимът решил да прибегне до разпалване на антилибийска кампания и да поиска помощ от Франция под предлог за защита от мнимата либийска агресия.

Въпреки сложната обстановка либийското ръководство запазило хладнокръвие и отхвърлило категорично всички отправени срещу него обвинения. Същевременно те се обърнаха към Съветския съюз да упражни своето влияние за осуетяване на всякакви антилибийски империалистически действия. Въ връзка с това той изказа своята благодарност на Съветския съюз и на НРБългария, която решително застана на страната на Либия и я подкрепила в един особено тежък момент. Тази подкрепа подчерта полковник Кадафи остави дълбоки следи във всички либийски граждани, които гледат на България като на верен и искрен приятел и съюзник.

В сегашната обстановка усилията на либийското ръководство били насочени да се предотврати създаването на ново антилибийско правителство в Тунис. За целта те се обърнаха с послания към Хабиб Бургиба и Франция, в които изтъкваха, че необходимо условие за възстановяване на нормалните отношения между Тунис и Либия, било новото правителство да се въздържа от антилибийска дейност. Полковник Кадафи помоли др. Тодор Живков да използва връзките на НРБългария с Тунис и Франция и да упражни своето влияние в това направление. Той подчерта, че нормализирането на либийско-туниските отношения ще отслаби империалистическото обкръжение около Либия и ще намали възможността срещу нея да бъдат започнати военни действия. Наред с това то щяло да открие нови възможности за засилване действията на Либия в Близкия изток, където според него след споразуменията в Кемп Дейвид и подписването на сепаративния израелско-египетски договор се създава сложна обстановка. Полковник Кадафи отправи остри нападки срещу Ясер Арафат, който според него бавно вървял по пътя на Садат и се готвел да откъсне палестинското съпротивително движение от пътя на въоръжената борба. В това направление особено опасни били неговите контакти със западноевропейските държави и социалистическия интернационал, които се опитвали да продължат линията на САЩ за компромисно прозападно решение на близоизточния конфликт.

-3-

Полковник Кадафи, заяви, че на настоящия етап те са прекъснали всякаква помощ за ООП, която фактически е изцяло в ръцете на ръководената от Ясер Арафат и Абу Аяд палестинска организация "Ал-Фатах". Двата играли опасна роля, като лично Абу Аяд, вероятно човек в Ал Фатах бил свързан с ЦРУ и много от разузнавателните служби на западните държави и реакционните арабски режими. Либия възнамерявала, ако скоро не се стигне до промяна в ръководството на ООП да стигне напълно скъсване и разобличаване на Ясер Арафат. Освен това на настоящия етап те засилвали своите връзки и помощ на левите организации в палестинската съпротива като Народния фронт за освобождение на Палестина, ръководен от Жорж Хабах, Народния фронт за освобождение на Палестина - Генерално командване, ръководен от Ахмед Джибрил, Демократичния фронт за освобождение на Палестина, ръководен от Хафез Хауатме и Фронта за народна палестинска борба, ръководен от Самир Гома.

Кадафи подчерта, че всички контакти, които ООП и лично Ясер Арафат поддържали със Съветския съюз и останалите социалистически страни били с цел да се заблуждава палестинското обществено мнение което хранило дълбоки симпатии към Съветския съюз. Единствено здравите революционни традиции в палестинското движение, позицията на Съветския съюз и другите социалистически държави, както и влиянието на държавите от Фронта на твърдостта спъвали откритото преминаване на Арафат в противния лагер, но неговите маневри и занаяпред цели да бъдат насочени към откъсване на палестинското движение от лагера на прогресивните сили в арабския свят. Наред с това все повече укрепвали връзките на Ясер Арафат със Саудитска Арабия, която чрез него се надявала да засили своя контрол над палестинското движение.

В края на своето изложение Кадафи поиска да изслуша мнението на др. Тодор Живков по поставените два въпроса.

Другарят Тодор Живков изтъкна, че нашите отношения с Тунис не са така активни и ние не разполагаме с достатъчно детайлна информация.

B

-4-

ция за да правим най-точни оценки по вътрешното положение. Въпреки това той изтъкна, че още по време на негово посещение в Тунис през 1975 г. му е направило впечатление, че редица върви надясно, като фактически десните кръгове в страната контролират властта.

Др. Тодор Живков посочи, че на настоящия етап за Тунис е твърде трудно самостоятелно да стигне на каквито и да е враждебни действия срещу Либия без да има подкрепата на западните държави. "Разбира се, изтъкна той, полковник Кадафи добре разбира, колко опасна на сегашния момент би била всяка чужда империалистическа намеса срещу Либия. Всяко такова нападение не би било нито лесно, нито безопасно за който и да е било. Освен това има съмнение, че мошата на Съветския съюз и останалите страни от социалистическия обикност действуват отрезвяващо не само на нашите врагове, но и на враговете на нашите приятели.

Ето защо не е считано, че малко вероятно е Тунис да пробегне до ново активизиране на враждебните действия срещу Либия и още повече да премине към откритата агресия. Въпреки това ние, не действуваче в рамките на нашите възможности в духа на пожеланията на полковник Муамар Кадафи, за нормализиране на обстановката между двете съседни страни. На опята на полетката на НР България на Балканите др. Тодор Живков аргументирало обоснова необходимостта от използване на най-малките възможност за укрепване на позитивните процеси във взаимоотношенията със съседните държави с оглед създаване на необходимия политически климат за обединяване на всички прогресивни антиимпериалистически сили в арабският свят, привличане на колебаещите се елементи и неутрализиране на силите на десницата, за създаване на единен антиимпериалистически фронт, чието ядро да станат държавите от фронта на твърдостта и противодействието.

-5-

Тази необходимост още повече нараства, заяви др. Тодор Живков на фона на последното развитие на международното положение след събитията в Афганистан. Разбира се изтъкна др. Тодор Живков борбата срещу разведряването започналото преди събитията в Афганистан, които бяха само повод да се начерти оправдално на отдавна започналата от САЩ и НАТО курс на увеличаване на международното напрежение, надпресварява във външната политика и свързано към студентата война. Достатъчно красноречиво за това говорят решенията за увеличаване на военните разходи, за разполагането на ракети в Западна Европа, за създаване на корпус за бързо реагиране в Индийския океан, обстановката в Близкия изток и накрая откритата целеса в Афганистан на стратегичната силите на десницата и реакцията. Безспорно наред с това действуват и някои вторични фактори като предстоящите президентски избори в САЩ, които облекчават засилването на десните тенденции в политиката на САЩ. Независимо от това ние не считаме, заяви др. Тодор Живков, че процеса на разведряването е окончателно спрян. Напротив най-малко още през тази то през следващата година ние се надяваме, че ще настъпят/ позитивни изменения в международната обстановка, като редица западни политически ръководители не желаят да се ръководят от американската политика. Ние не се плашим от езика на силата. Тенденциите към засилване на разведряването са достатъчно силни за да издържат на изпитанията на времето. Във връзка с това нашата задача е да използваме всички сили за да можем да само да спрем сегашната клеветническа антисъветска кампания, но и да насочим остремето на борбата отново срещу САЩ и останалите империалистически сили, противници на разведряването в международните отношения.

Особено важна тук е ролята на арабския свят, който е в центъра на империалистическото настъпление. Тук са необходими преди всичко усилията на Либия и останалите държави от Фронта на твърдостта за създаване на обединен антиимпериалистически фронт. Необходимо е посочи др. Тодор Живков да се укрепват прогресивните арабски режими, да се привличат към този съюз и останалите прогресивни

Б Е С Е Д А

на др.ТОДОР ЖИВКОВ с др.Алексей Алексеевич Шведов
за положението в Либия

9 март 1980 година

ТОДОР ЖИВКОВ:

Какви съображения бихте изказали във връзка с
моего предстоящо посещение в Либия? На връщане от Либия
ще посетим Малта, където ще преостим един ден.

АЛ.ШВЕДОВ:

Каза ли Ви Кадафи защо Ви кани?

ТОДОР ЖИВКОВ:

Той настоява няколко пъти да напярва посещение.
Ние отлагахме. Напоследък му казахме, че това посещение
ще се осъществи през март. Преди един месец са се обажда-
ли и е настоявал да отида по-рано, но поради обстановката
там и събитията в Тунис, ние му казахме, че съм зает,
и ще отида на датата, която предварително беше договорена.

АЛ.ШВЕДОВ:

Ние имаме подробна информация за Либия.

Съдейки по това как сега стоят нещата в Либия
Кадафи иска с Вашето посещение да подкрепи конфликта с
Тунис. Това му е главната задача. Той направо казва,
че има намерение да нахлуе в Тунис, да вкара своя войска.

- 2 -

Ако Египет подкрепи Тунис, той ще се обърне за помощ към една социалистическа страна, намекнал за Куба или за България. Ако във войната се включи САЩ и други западни държави, тогава ще се обърне за помощ към Съветския съюз. Ние му отговорихме, грубо казано, че няма да воюваме за него. Нашата политика е ленинска и смятаме, че е необходимо тези въпроси да се решават по мирен път. Ние сме приятели на Либия, ще ѝ помагаме, но сега една война ще бъде само в полза на САЩ и Израел. Кадафи беше обиден. В отговор на това ни изпрати ново обръщение.

Какво ни помоли и какво може Вас да помоли?

1. Във връзка със събитията в Тунис, ако Франция и САЩ помогнат и вкарат войски, ние трябва да засилим доставката на оръжия, радари и друга специална техника.

2. Помоли за военна подкрепа в случай на конфликт.

3. Помоли да поговорим с французите и с тунизийците, да им повлияем в защита на интересите на Либия.

Ние му казахме, че ще направим възможното.

В ООН – не са участвували в гласуването на резолюцията за Афганистан. Няма документално изразена позиция в полза на Съветския съюз, а на конференцията в Ислямабад са гласували за общата резолюция, която по същество е антисъветска.

По отношение на Пакистан. Пакистанските специалисти напуснали Либия и Кадафи иска Съветският съюз да ги замени със съветски специалисти. Ние отговорихме че можем да заменим тези специалисти. Проверихме и се

- 3 -

оказа, че има 350 пакистански специалисти, квалификацията на които не е много висока. Има немного летци.

Що се отнася до молбата за доставка на оръжие, ние отговорихме, че сме готови да приемем либийска делегация и с нея да договаряме за доставка на оръжие. Дали ще успеем, не зная, защото доста оръжие доставихме.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Той има два пъти повече оръжие, отколкото му е необходимо.

АЛ. ШВЕДОВ:

Може би и 3-4 пъти повече.

Той може да постави и пред Вас молба да говорите с французите и с тунизийците. Когато аз тръгнах от Москва, председателят на Националното събрание на Тунис беше приет от др. Кузнецов. Аз бях на тази беседа. Той много подробно изложи туниското гледище върху събитията, които лежат в основата на конфликта.

Какво става в Тунис, обективно казано? Тунизийците ни казаха, че в Либия се намират десетки лагери, в които се готвят бежанци от Тунис за нахлуване в Тунис. Те се готвели няколко години, а тунизийците там са много. Границата е отворена и те ходят на работа в Либия,

- 4 -

защото по-високо им се плаща и се връщат. В Либия вербоват недоволните, изпращат ги в тези лагери, където подготвят няколко хиляди тунизийци.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Това вярно ли е?

АЛ. ШВЕДОВ:

Абсолютно вярно. Те подготвят тези тунизийци и след това ги прехвърлят направо през границата по двама-трима, а те се събират в различни пунктове на Тунис. Освен това през границата нелегално прехвърлят оръжие и го съсредоточават в различни места на Тунис. Либийците смятали, че ако тези подготвени от тях хора обявят въстание, ще започне общо въстание и там ще сформират правителство, което ще се обърне за помощ към Либия и тогава либийски войски ще се прехвърлят през границата. Но това не стана. Тунис бързо мобилизира своите сили и разби тези, които са дошли от Либия. В началото имаше слух, че са пристигнали с автомобили през пустинята. Но нашите другари казват, че не е така. Тунизийците ни казаха, че са дошли чрез Алжир, т.е. от Либия са отишли в Рим, от Рим в Алжир, а от Алжир са ги прехвърлили с автомобили. Алжирците отричат това.

- 5 -

ТОДОР ЖИВКОВ:

Алжирците знаят ли за това?

АЛ. ШВЕДОВ:

Аз говоря за туниската версия. Алжирците не са ни казвали такова нещо.

Съдейки по всичко, тази версия е вярна. Те ги докарали до границата и тези хора са били ръководители на въстанието. Разказаха как разбрали това. Намерили 2-3 билета в джобовете им за пътуване от Триполи за Рим, от Рим за Алжир. Тунизийците не обявяват това официално и към алжирците претенции не предявяват.

Самите алжирци в беседа с тунизийци са казали, че не одобряват действията на Кадафи. Кадафи е разчитал да ударят манастира в Гарра, в който е бил на почивка прецидентът Бургиба. Тези планове обаче са пропаднали. Защо?

Първо, защото не е започнало въстание.

Второ, защото французите са помогнали. Те прехвърлили кораби в туниски води и дали няколко хеликоптера. А американците бързо прехвърлили оръжие, т.е. ускорили доставките, които трябвало по-късно да направят.

Либийците ни помолиха да им съобщим дали е доставено оръжие от Франция и Америка в Тунис? Ние им казахме, че по наши сведения не е прехвърлено голямо количество. Сега френски войници в Тунис няма. В района Гарра работи голяма група съветски лекари. По време на събитията всички други се разбягали, останали само нашите лекари и лекували всички ранени - и тунизийци, и либийци. Те имат непосредствени впечатления.

Съдейки от всичко това, можем да кажем, че тази версия е вярна. Либийците са инициаторите. Либийците са смятали, че ще започне народно въстание и те ще влязат в Тунис под претекст, че се е създала опасност за тях.

У нас възниква въпросът: защо беше предизвикан този инцидент сега. Работата е в това, че обстановката в Либия се усложни твърде много, опозицията расте и Кадафи иска да отвлече вниманието от това сложно положение, което се задълбочава. Редица закони, които е приел Кадафи, не се поддържат от населението. Строителството е прекратено - на сгради, на водопроводи и канализация. Защо? Кадафи е издал закон, че всеки либиец може да има само апартамент или къща, в които живее, но не и да ги дава под наем. Това е предизвикало голямо недоволство. Въвел е редица ограничения в търговията. Там има едра и дребна търговия. Той започна да провежда всеобща милитаризация. Във всеки град има дзотове, в училищата се преподават воински дисциплини, дори от първи клас е въвел воинско обучение. Това не се прави на либийците. Още по-строги са наказанията за употреба на алкохол. Младешта е недоволна от това. Така че много "взривен" материал има вътре в страната."

По външната политика. Кадафи е в конфликт с Египет, Судан, Дад, Тунис. С Алжир отношенията също са натегнати. С палестинците се скара. Той остана без приятели.

С Етиопия се готви да сключи договор.

- 7 -

ТОДОР ЖИВКОВ:

Всеки ден нови идеи.

АЛ. ШВЕДОВ:

Да. Решили са да сключат един договор за дружба и сътрудничество и втори договор за отбрана.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Вие казахте ли вашето мнение?

АЛ. ШВЕДОВ:

Той към нас не се е обръщал.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Главният въпрос е за сплотяване на всички сили.

АЛ. ШВЕДОВ:

Те, разбира се, могат да предложат някакъв договор с вас. Предложили са на немските другари.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Ние подписахме декларация. Досега няма никакво предложение за договор. Възможно е да предложат.

АЛ. ШВЕДОВ:

А декларация сте подписали?

ТОДОР ЖИВКОВ:

Подписахме, когато бях там.

АЛ. ШВЕДОВ:

Това е нужно. Ние сме на мнение, че Кадафи се намира в сложна обстановка и трябва да го приближим към нас. Много добре, че отивате. Това става в един горещ момент.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Ние информирахме тунизийците, че това посещение беше планирано още миналата година. И те одобряват това посещение. Смятат, че нашето посещение ще помогне. Сега има Месец на нашата култура в Тунис.

АЛ. ШВЕДОВ:

Ние информирахме Сирия, Южен Йемен и Алжир за обръщението на Кадафи към нас и помолихме да му повлияят да не създава военна ситуация. Алжирците не отговориха.

Ние имаме впечатлението, че нито Сирия, нито Южен Йемен, нито Алжир подкрепят Кадафи. Пред сирийския министър на външните работи той започнал да говори, че сега ще има ново правителство в Тунис, с което ще може да се договори. А ако не се създаде ново правителство, ще продължи политиката на натиск до започването на трета световна война.

Той разбира, че сега никой не го поддържа и на такава война няма да отиде.

По отношение на нашите икономически интереси. Либийците имат много долари. Те са много сложен партньор, който плаща твърде трудно. Всеки път за плащането на всяка доставка трябва да настолваме. Договаряхме се за атомна централа. Дълги бяха преговорите за тази централа. Накрая подписахме и основните работи започнаха.

67

- 9 -

ТОДОР ЖИВКОВ:

Такива трудности и между нас има. Ние имаме трудности със специалистите. Искат да ги поставят в условията на техните граждани, да изпълняват мюсюлманските правила на живот. Не им разрешават нищо да пият, не могат да се събират на увеселение и т.н. В един от нашите намерили бутилка коняк и го арестували.

АЛ. ШВЕДОВ:

Те се опитват така да постъпват с нашите военни специалисти. Забрали са даже да се срещат един с друг. да не се събират повече от трима на едно място. Ние ги оставихме известно време без най-необходимите специалисти и те отстъпиха.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Аз ще му кажа, че не можем да разберем тяхното отношение към нашите специалисти. У тях религията е държавна политика, у нас не е държавна политика, нашата религия е отделена от държавата. Ние не можем да се съгласим да поставят нашите специалисти в такива условия.

АЛ. ШВЕДОВ:

Ние направихме извод от всички тези неща и в нашите договори за специалистите много подробно записваме какво трябва да вършат нашите специалисти. Ние записахме как ще се отбелязват празниците. Те имат повече празници. На техните празници нашите специалисти отиваха в заводите и във фабриките да работят - там няма никой, а на

- 10 -

нашите празници те не им позволяваха да празнуват. И се получаваше така, че нашите специалисти нямат празници. Или на техни самолети не разрешават да се возят жените и децата на нашите специалисти. Същото и с отоплението. Те не плащат за отопление, защото смятат, че е топло и няма нужда от отопление. Затова решихме всичко да запишем.

И второ, правилно ще бъде предварително да се открива акредитив, защото иначе се губи много време и всеки път много болезнено възприемат нещата. Ние решихме да въведем такова правило. Преведете акредитива, ще доставим стоки, оръжия и т.н. Те имат пари, но хитруват.

Още един интересен проблем в отношенията с Либия. Либийците ни намекнаха, че са готови да внасят капитали, т.е. да строят фабрики и заводи у нас и срещу това да получават компенсация. Те видяха, че ние построихме така френски хотел. Това им хареса. Нека да пуснем либийския алах да строи комунизма.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Не знам дали нашите са обсъждали подобно предложение.

АЛ. ШВЕДОВ:

Те могат да предложат.

Що се касае до договора, те са предложили на немските другари. Немците им казали, че са готови да подпишат договор за дружба и сътрудничество, когато отидат в Берлин. Другарят Хонекер се обръща към нас с предложение да обсъдим типов договор между тях и социалистическите страни.

- 11 -

ТОДОР ЖИВКОВ:

Ако поставят този въпрос с нас, какво да отговоря?

АЛ. ШВЕДОВ:

Аз лично мисля, че договор за дружба с Кадафи не пречи. Дружбата си е дружба, важното какво ще бъде съдържанието в текста. Ако предложат хубав договор, може България да сложи началото.

Няколко думи за иранското предложение за Арабска харта. Към нас се обръщаха за съвет Сирия и Алжир. Ние отговорихме, че има документи с по-добро съдържание. Но изобщо страни като Либия, Сирия и други биха могли да дадат принос за подобряване текста на проекта.

Във връзка с Малта. На 14 април ще има конференция на средиземноморските страни по подготовката на съвещанието в Мадрид. В Малта беше проведена конференция на необвързаните страни. Сега искат да проведат съвещание на средиземноморските страни. Либийците биха могли да поставят въпроса, че и България, и Съветският съюз са средиземноморски страни чрез Черно море. Черно море се свързва с другите морета и океани чрез Средиземно море.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Ако либийците предложат това, по принцип следва ли да се съгласим?

- 12 -

АЛ. ШВЕДОВ:

Ако поканят България! Защо не! Ние бяхме вече в Малта на съвещание.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Как оценявате обстановката в Арабския изток? И във тази връзка с Либия? Има ли някои нови моменти? Жискар д'Естен направи един много интересен ход.

АЛ. ШВЕДОВ:

Това е антиамериканска и антиизраелска крачка. Но докъде ще отиде, трудно е да се каже. Аз мисля, че Жискар д'Естен си е Жискар д'Естен. Може дори това да е съгласувано с американците. Трябва да се види как ще се развият събитията. Най-интересно е изказването на Жискар д'Естен, че без Палестина не може да се нормализира блискоизточната криза.

Френският посланик, след разгромването на посолството в Триполи, повече не се е върнал в Либия. Те са взели касата от френското посолство, но не са могли да я отворят и повикаха съветски специалисти да я отворят. Ние не изпратихме такива специалисти.

Ние имаме голяма молба: Вие да обясните на Кадафи за събитията в Афганистан, защото знаете как тези събития се използват от всички империалистически страни. И трябва от всички страни да се рязяснява. Кадафи заявява, че разбира нашата политика, но направо и

- 13 -

откровено никъде не се е изказал. Алжирците също казаха, че ще внесат резолюция, но не внесоха, а се въздържат.

ТОДОР ЖИВКОВ:

А има ли опасност необвързаните да излязат с някакво предложение под влияние на Югославия? Югославяните се готвят да внесат въпроса отново.

АЛ. ШВЕДОВ:

Те обсъждат възможността за свикване на конференция във връзка със събитията в Африка. Сега въпросът се обсъжда. Ако може да ^{се} уговори Кадафи да не поддържа тази идея, това би било добър принос в тази работа.

По отношение политиката на американците в Европа има един интересен момент, който ние искаме да използваме, навярно и вие можете да го използвате. В пресата постоянно пишат, че оръжието със среден радиус на действие, което сега американците искат да разположат в Европа, е насочено против социалистическата общност. Но то достига и Северна Африка. Достатъчно е да се обърне само ракетата и да започне да бие по Либия и другите държави. Тези страни се намират под непосредствената заплаха на тези ракети на американците. Те ще бият повече по тях, отколкото по нас, защото ние имаме отбранителни средства. Ние се въздържаме да говорим с алжирците и либийците за това, защото ще кажат: дайте и на нас такава оръжие. Кадафи два пъти иска атомна бомба от нас. Но вие можете да говорите за това.

- 14 -

Някакви нови моменти в Близкия изток сега няма. Обсъжда се идеята за свикване на ново съвещание на Фронта на твърдостта. Това не ще стане лесно. Арафат казал, че в Триполи няма да отиде. А що се касае до съвещанието, то е полезно, трудно е къде ще го проведат. Палестинците казват, че ще отидат. Главното е единството, защото възникналият конфликт вътре в самото арабско движение не носи полза. Кадафи се скара с Арафат за това, че не поддържа всичките му политически начинания. Опитва се да противопостави палестинското движение против Арафат. В Либия има около 40 хил. палестинци. Кадафи обвинява Арафат в предателство, когато Арафат казал, че може да служи като посредник между САЩ и Иран.

Вътрешната и външната политика на Кадафи не е обмислена добре. С Малта също не е в добри отношения. Даже искал да сключи договор за отбрана, но това не стана.

Що се отнася до Малта, там господствуват англичаните. Тя е зависима от Англия. Икономически е слаба, но стратегическото ѝ положение е много важно. Вие имате ли посолство там?

ТОДОР ЖИВКОВ:

Нашият посланик в Рим е акредитиран в Малта. Те предлагат да обсъдим проблемите

- за Средиземно море;
- за укрепването на мира;
- за развитието на икономическите отношения;
- за създаването на съвместни предприятия.

Въпросите са насочени главно към икономическото сътрудничество и някои международни въпроси.

- 15 -

АЛ. ШВЕДОВ:

От гледна точка на интереса на социалистическата общност е в Малта да поддържате въпроса за Средиземноморието. Това е най-важното. Тя е малка и бедна страна.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Ние сме заинтересовани да ползваме техни корабостроителни бази и пристанища.

АЛ. ШВЕДОВ:

Това е много важно. В Тунис ваши кораби ходят ли?

ТОДОР ЖИВКОВ:

Ходят.

АЛ. ШВЕДОВ:

Наши кораби също ходят там. Преди приемаха и подводници. Военни кораби влизат. Посрещат ги много добре. Разбира се, и вземат много.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Как е в Иран?

АЛ. ШВЕДОВ:

Този проблем за нас е много сложен. Аз трябва да Ви кажа, доколкото съм информиран, нищо хубаво не може

- 16 -

да се очаква. Нашето убеждение е, че днешният президент е проамерикански човек, първият министър - също.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Революционният съвет на Хомейни не разбира ли това?

АЛ. ШВЕДОВ:

Възможно е да го разбира и да се стреми към това. Те са духовно по-близо към Запада и капитализма, отколкото към социализма.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Вероятно там ще се отиде надясно.

АЛ. ШВЕДОВ:

Две възможности има: или истинска гражданска война, защото народът е много политизиран и това, което мислят ръководителите, народът не го мисли. Народът иска промени. Интелигенцията е много...

ТОДОР ЖИВКОВ:

Няма субективен фактор - партия.

АЛ. ШВЕДОВ:

ТУДЕ е много слаба. Много неприятности ще имаме.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Там ходи наша търговска делегация, с внимание се отнесоха към нея, но това нищо не означава. Предлагат

- 17 -

да подпишем спогодба, но след изборите. Сделки сме подписали, но предлагат дългосрочна спогодба да се подпише след изборите.

АЛ. ШВЕДОВ:

Също и с нас. Във всеки случай Иран оказва много голямо влияние на Либия. Ако Кадафи не изпорти отношенията с Иран, може би Иран ще оказва голямо влияние.

Опасни са отношенията с Египет. Нашите другари се страхуват, че Египет ще се възползва от напрегнатата обстановка в Либия и ще удари Либия. Известно ни е изказване на министъра на отбраната на Египет. Той е заявил: ние можем да ударим Либия за 5-6 дена и ще получим голям арсенал оръжие, което иначе можем да купим за 10 години и за милиони долари. Тогаваше станем най-силната страна. Практически либийците няма да могат да се противопоставят. Те разчитат на Съветския съюз, но едва ли Съветският съюз ще може да се бие за Либия, когато американските кораби са в Средиземно море.

Много е важно Кадафи да разбере, че не трябва да се заяжда, а трябва да води трезва и разумна политика. Либия окупира част от Чад, /около 110 хил. кв. км/. Там още няма здраво правителство. Проблемът за Чад остава. С Тунис съществува и проблемът за шелфа. Това е богат шелф. Либийците искат да го заграбят.

- 18 -

Кадафи може да бъде свален. Вие знаете, че той прави големи глупости. И, според мен, около него като че ли има хора, които нарочно го подтикват, за да го компрометират. Той написа "Зелена книга". Това е идиотизъм. В написването са участвували двама немци /от ГФР/. В нея пише, че всеки либиец трябва да има три неща: първо, покрив над главата, квартира; второ, автомобил; трето, 2-3-4 хубави жени.

Кадафи заявява, че идеите на комунизма са близки до идеите на исляма и трябва да търсим път за сближение. Аз мисля, че това не трябва да се отхвърля. Нека да си мисли, че е така. Той е слабо подготвен, малко образован, той е просто войник, получил милиарди и сега командува.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Той на един митинг е говорил много добре за Съветския съюз.

АЛ. ШВЕДОВ:

Било е на юбилея от създаването на новата държава.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Че Съветският съюз помага на арабските народи. За Афганистан нищо не е говорил.

АЛ. ШВЕДОВ:

Голяма вреда нанася това, че студентите превземат посолствата. Нещо страшно са тези истории. Франция иска да прекъсне връзките с Либия. Във всички страни,

- 19 -

освен социалистическите, студентите изгониха посланиците и завзеха посолствата.

Разбира се, докато Либия съществува, докато Кадафи съществува, трябва да се държи на дружбата.

Аз не знам какви са впечатленията на др. Джуров от Алжир?

ТОДОР ЖИВКОВ:

Много добре са го посрещнали, но по всичко личи, че и те заиграват.

АЛ. ШВЕДОВ:

Там има борба за власт между десните и левите групировки.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Какво е положението на Джалуд?

АЛ. ШВЕДОВ:

Той остава фигура номер две. Няма никакъв официален пост. Заместник на президента и приема главите на държавите и на страните.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Верен ли е на Кадафи?

АЛ. ШВЕДОВ:

Много е трудно да се отговори. Те са обвързани - за Джалуд е ясно, че ако Кадафи падне, той едва ли ще остане на власт. Той също не поддържа цяла редица социални мероприятия на Кадафи. Аз съм виждал Кадафи и моето лично впечатление е, че той е нормален човек. Даже скромн,

- 20 -

но със своите чудачества. Явно фанатик. Джалуд е несолиден човек. Когато др. Косигин го запитва защо ви е това езеро в пустинята, колко ще струва, той нищо не можа да каже. Единственото нещо, което каза, беше: "Ще ви платим". Другарят Косигин му каза: ние ще правим това, което е полезно за либийския народ. А проектът действително е бил смешен. Фараонът, когато построил Хеопсовата пирамида, смятал да прави големо езеро в Сахара. И либийците сега решили да създадат море. Ама водата ще бъде солена, не може с нея да се напоява, ще се изпарява! "Плажове ще направим." "Плажове имате на Средиземно море! Ако направите това море, то ще се отрази върху Средиземно море. Как ще се отнесат към това Гърция и Италия?"

ТОДОР ЖИВКОВ:

Ние обсъждаме с либийците един такъв проект, те да финансират изграждането в Страиджа планина на един животновъден комплекс и ние да им доставяме месо.

АЛ. ШВЕДОВ:

Великолепно.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Може би в скоро време ще се подпише спогодбата.

АЛ. ШВЕДОВ:

Подобни идеи и на нас предложиха.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Но не съвместно дружество. Хазаи ще бъдем ние, управлението ще бъде изцяло българско. Поемаме задължението да ги снабдяваме с месо от този комплекс.

- 21 -

АЛ. ШВЕДОВ:

По моему, това е великолепно.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Такова стопанско мероприятие се обсъжда с тях. Икономическото сътрудничество с Либия се разширява. Сега предстои да подпишем спогодба. Те ни дават район, в който да търсим нефт.

АЛ. ШВЕДОВ:

Как е инфраструктурата, далеко ли е от морето?

ТОДОР ЖИВКОВ:

Казват, че е подходяща. Ние вероятно със западна фирма ще осъществяваме, защото нямаме сонди.

АЛ. ШВЕДОВ:

От нашия опит в Африка към такива проекти се отнасяме много внимателно, защото ако се намери нефт, трябва да се строи нефтопровод. А къде ще отиде този нефт – у нас или на друго място – не се знае.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Нашите смятат, че това е изгодно.

АЛ. ШВЕДОВ:

Ще ви платят с нефт?

ТОДОР ЖИВКОВ:

С нефт.

- 22 -

АЛ. ШВЕДОВ:

В Либия има грамадни запаси от газ. Би било хубаво, ако България се договори с Либия газ да ви дават. Това може да се направи. Така правят американците в Алжир.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Те го транспортират с кораби?

АЛ. ШВЕДОВ:

Със специални кораби, които возят газ. Засега може да се търси газ и нефт. А газът - това е бъдещата енергия. В Либия има много уран. Те едно време ни предлагаша да вземем уран, но ние не взехме. Сега съжеляваме. Много високоактивен уран. Може милиони да се спечелат, даже на международния пазар, даже и за Съветския съюз.

ТОДОР ЖИВКОВ:

С нас ще дойде министърът на минералните ресурси. Те имат известна информация за природните им богатства. Ние ще отидем там, ще направим всичко възможно да бъде полезно нашето посещение и след като се върнем, че ви информираме.

АЛ. ШВЕДОВ:

Нашите другари, като ходиха там, са дали ислямски подарък - копие на Корана. Втори път занесоха всички издания на Корана, които са излезли в Съветския съюз. Това е най-хубавият подарък.

- 23 -

ТОДОР ЖИВКОВ:

Ние сме подготвили чипровски килим.

АЛ. ШВЕДОВ:

Те имат свои килими, а Коранът за тях е голям подарък. Това е и голяма пропаганда, виждат, че еднакво се отнасяме към тяхната религия.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Кадафи при посещението си в България подигна въпроса за българските мохамедани. Аз му казах, че ние не провеждаме дискриминация. Той се срещна с ръководството на мохамеданите. След това ми даде справка, която той има за дискриминацията на мохамеданите в България. Но остана с впечатление, че това не е вярно. Много добре се държаха нашият главен мюфтия и другите при срещата с него. Даже аз му поставих въпроса да изпращаме наши да се учат в техни висши учебни заведения, защото ние сме заинтересовани да пратим в Либия, отколкото в Турция. Той се съгласи.

АЛ. ШВЕДОВ:

Аз мисля, че той може и да Ви награди с висш либийски орден. Той сега е въведен - орден на Либийската джамахирия. Това е грамаден орден от злато. Можете да предвидите някакъв паметен медал или нещо друго.

ТОДОР ЖИВКОВ:

Може "Стара планина".

- 24 -

АЛ. ШВЕДОВ:

За Кадафи трябва орден, който повече да блести.
Колкото е по-голям, толкова по-добре.

И накрая другарите ме помолиха да Ви пожелаая
щастлив път.